

Estat de situació després dels anuncis dels nous aranzels del president Trump

Nota

Abril de 2025

Estat de situació després dels anuncis dels nous aranzels del president Trump

Aquesta nota s'ha preparat en col·laboració amb el Departament d'Empresa i Treball i amb el Departament d'Unió Europea i Acció Exterior.

Context

El dia d'ahir, 2 d'abril, havia estat assenyalat al calendari de l'Administració Trump com a moment de la veritat. Després de dos mesos de confusió, en què anuncis molt agressius eren seguits de rectificacions i suspensions, el *Liberation Day* suposava tant un moment propagandístic com un punt d'inflexió en la política comercial estatunidenca. Els dos conceptes de fons que anticipaven les mesures eren, d'una banda, els aranzels recíprocs (*reciprocal tariffs*) i, de l'altra, els aranzels específics sectorials. Els dos conceptes s'enfocaven cap un doble objectiu de política comercial (corregir o reduir els dèficits comercials bilaterals) i de política industrial (impulsar sectors concrets a través del proteccionisme).

La idea dels aranzels recíprocs feia pronosticar mesures contundents ja que, si bé justificava les decisions en clau d'igualtat de tracte (establir aranzels equivalents als rebuts pels productes estatunidencs en cada país), el mètode de càlcul incloïa, a priori, barreres no aranzelàries i una concepció de l'IVA errònia, que l'entenia com un aranzel encobert. No obstant això, ràpidament s'ha descobert que l'administració Trump va fer servir una regla de tres per calcular els nous aranzels, que posa encara més en qüestió la seva solvència.

Mesures anunciades per l'administració dels EUA

Per tot això, els mercats i la majoria d'experts anticipaven pujades generalitzades i contundents dels aranzels, que el consens situava entre el 10 i el 20%. Els anuncis efectuats ahir per Trump han superat amb escreix les expectatives:

- Un aranzel mínim general del 10% (per a productes, no per a serveis), que entraria en vigor el proper dissabte 5 d'abril.
- Aranzels del 20% com a mínim pels productes arribats des de la Unió Europea (des del 9 d'abril).
- Un 34% addicional pels productes arribats des de la Xina, que entraria en vigor el dia 9 d'abril, i que comportarà uns aranzels totals superiors al 50%. A més, va acompanyat d'un seguit d'aranzels a les importacions de valor baix - els anomenats *minibis*-, que tenen una importància creixent gràcies al comerç electrònic i que la Casa Blanca lliga al tràfic d'opiacis.

- Aranzels molt elevats en general als països de l'Àsia Oriental i del Sud, incloent alguns dels aliats tradicionals dels Estats Units (24% al Japó i 25% a Corea del Sud) i amb especial intensitat en països del sud-est asiàtic, que han absorbit una part del tràfic Xina-EUA arran dels aranzels de la primera administració Trump (que va imposar un 46% sobre Vietnam, malgrat que les autoritats havien reduït els aranzels sobre productes estatunidencs com a gest de bona voluntat).
- Més enllà dels aranzels generals per països o blocs, es mantenen els aranzels del 25% a l'alumini i l'acer i la intenció de gravar els vehicles i els components en la mateixa proporció (si bé no afectaria aquells provinents de Mèxic i de Canadà). Altres productes i sectors tindran aranzels específics superiors als mínims establerts per país.

En conjunt, per tant, i tal i com ha explicat la Presidenta de la Comissió Europea, es tracta del gir proteccionista de major gravetat des de l'Acta Smoot-Hawley del 1930 (un dels factors de difusió i aprofundiment de la Gran Depressió).

Implicacions de les mesures

Les conseqüències més probables d'aquestes mesures seran la caiguda de les exportacions als EUA, la contracció del comerç mundial, l'augment de la inflació estatunidenca i la possible recessió en cas de colls d'ampolla, i la caiguda forta del consum i la inversió. En cas de represàlies, podria tenir efectes inflacionaris a escala global i generar possibles colls d'ampolla.

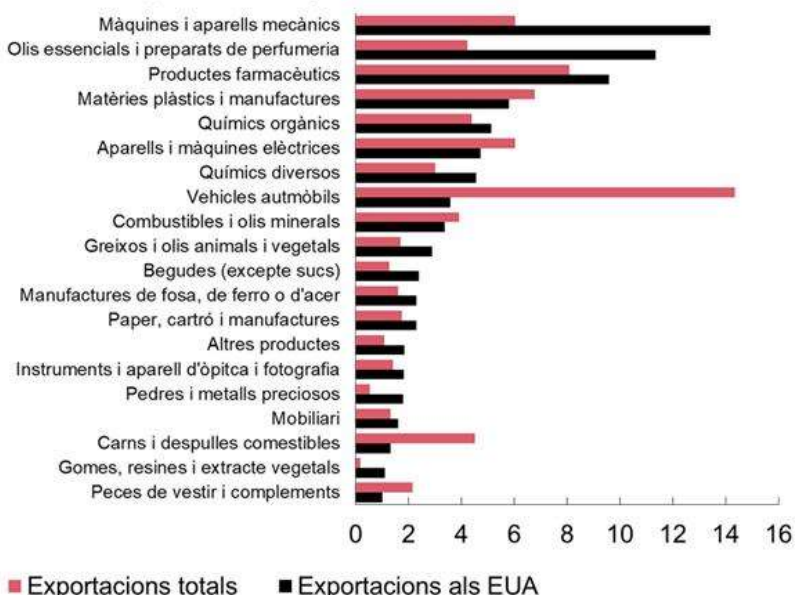
La possibilitat d'una recessió als EUA, si bé encara hauria de confirmar-se, és la que podria tenir efectes disruptius més immediats si amplifica la inestabilitat dels mercats financers que ha alimentat la incertesa de les darreres setmanes.

En concret, a Catalunya:

- L'aranzel del 20% afectaria al total dels 4.351,4 milions d'euros de les exportacions catalanes als EUA i les 3.161 empreses exportadores regulars als EUA, que representen el 4,3% de les exportacions i 17,2% de les empreses exportadores totals.
 - Aquest nivell d'aranzels pot provocar uns efectes no lineals: és a dir, enlloc de que caiguin les exportacions, en alguns casos directament es podria deixar d'exportar als EUA.
- Els principals sectors exportadors als EUA i, per tant, potencialment més afectats serien: el dels productes químics, el dels productes farmacèutics, el de la maquinària, el de l'agroalimentació, i el de la metal·lúrgia i dels productes metàl·lics.
- Els productes potencialment més afectats, pel pes que representen els Estats Units com a país de destí de les exportacions catalanes, serien: els productes de

perfumeria i cosmètica, els farmacèutics, la maquinària, les motocicletes, els reactius de diagnòstic, l'oli d'oliva, el vi i el cava, la joieria, i els sucres i els extractes vegetals.

Composició per productes de les exportacions catalanes i de les exportacions als Estats Units. 2022-2024
(quota de cada producte en %)

Font: Datacomex.

Reaccions financeres

Els anuncis es van concretar amb les borses estatunidenca i europees ja tancades. Els mercats europeus han obert avui amb fortes davallades, que segueixen la caiguda també a la borsa japonesa, però que han anat suavitzant-se durant el matí (l'IBEX35 s'ha vist molt menys impactat). Els futurs per a les borses nord-americanes anticipen caigudes superiors al 3% mentre que el dòlar ha continuat perdent valor i situa el tipus de canvi amb l'euro en nivells que no s'havien vist des de l'octubre passat.

Reaccions polítiques

La reacció internacional ha estat de preocupació i rebuig. La UE advoca per negociar bilateralment i diversificar els socis comercials però anuncia que prepara un paquet de mesures per contrarestar els aranzels si les negociacions no prosperen.

Alemanya s'expressa en un to més conciliador però igualment advoca per les negociacions a escala europea, per davant de la confrontació, i afirma que si no prosperen es produirà una resposta equilibrada, clara i decidida. El to del govern francès ha estat més contundent

en el seu rebuig als aranzels i advoca per una resposta ferma i unitària. Preveu un paquet de mesures per als sectors de l'acer i l'alumini i el dels serveis digitals.

El Regne Unit, a qui només s'aplicarà l'aranzel mínim universal, és partidari de seguir mantenint el cap fred i de negociar un acord comercial bilateral amb els EUA.

La Xina, en canvi, s'ha expressat amb molta més contundència (acusant de violació a les normes de l'OMC i d'acte "d'intimidació unilateral") i anuncia represàlies si no es retiren immediatament els aranzels.

La resposta del govern espanyol

Per part del govern espanyol, el president Pedro Sánchez ha anunciat avui la mobilització de 14.100 milions d'euros per mitigar els efectes dels aranzels imposats pels Estats Units. Aquest pla inclou 7.400 milions d'euros de nou finançament i 6.700 milions més provinents d'instruments ja existents, amb l'objectiu de protegir els sectors més afectats, com l'agricultura, la indústria de l'automòbil i el petroli. A més, ha instat la UE a respondre amb unitat i proporcionalitat, considerant la possibilitat d'imposar contra-aranzels si les negociacions amb els Estats Units no prosperen. El pla de mesures anunciades es distribueix en dos grans pilars, a més d'una resposta coordinada amb Europa:

Protecció d'empreses i ocupació:

- 6.000 milions d'euros en avals ICO i 200 milions d'euros per a inversió industrial.
- 400 milions d'euros pel sector de l'automòbil (pla MOVES).
- Mecanisme RED per evitar acomiadaments.
- Diàleg social i coordinació amb les comunitats autònomes i amb el Congrés dels Diputats.

Reorientació productiva i internacionalització:

- 5.000 milions d'euros per transformar empreses cap a sectors amb alta demanda.
- 2.500 milions d'euros en suport a exportacions i pimes.
- Pla ICEX per reforçar la presència als EUA i obrir nous mercats.

Resposta europea:

- Creació d'una Comissió Interministerial per a la Resposta i el Rellançament Comercial, amb la missió de coordinar les accions.
- Fons europeu d'ajuda, flexibilitat en els ajuts d'estat i acceleració de l'acord amb Mercosur.

Impactes estimats i pronòstics per a l'economia espanyola

Amb caràcter previ als anuncis del 2 d'abril, els principals organismes de referència han revisat a l'alça les previsions per a l'economia espanyola, entre els qual destaca el Banc d'Espanya. En les darreres presentacions del governador i del director general d'Economia, el Banc d'Espanya anotava un impacte molt limitat de les mesures aranzelàries sobre l'economia espanyola. No obstant, en aquestes presentacions tampoc descartaven efectes més destacats, sobretot si es pren en consideració l'impacte de la incertesa global, que podria tenir molta més importància, amb efectes sobre l'activitat i la inversió.

La valoració del nou context geopolític que fan els experts de l'organisme, amb caràcter previ als anuncis del 2 d'abril, és consistent amb una pertorbació global que tindria un impacte gradual i limitat, sobretot pel costat de la demanda. Per a la zona euro, en un escenari semblant al que s'ha anunciat, l'impacte immediat seria contractiu i inflacionari, tot i que a dos anys vista s'espera un efecte deflacionari (per la menor demanda global que suposa la pertorbació). A curt termini, els efectes per a l'economia també serien molt limitats, però guanyarien importància al cap de dos anys.

Per tant, fins al moment s'han descartat els impactes més grans (que podrien venir per altres canals, els de la incertesa i els xocs d'oferta), en especial aquells que podrien afectar les cadenes de valor global, les condicions financeres i la confiança. Per aquest motiu, podria ser d'especial interès dur a terme algunes simulacions per a l'economia catalana que avaluïn l'impacte d'un escenari advers, en cas de materialitzar-se els riscos en els canals esmentats.

Recomanacions

- Desplegar un pla de xoc pels sectors afectats que complementi les mesures ja anunciades pel Govern d'Espanya, activant línies de finançament i aprofundint la feina d'ACCIÓ i Prodeca.
- Mantenir la resposta unitària des de Catalunya i la interlocució amb les principals entitats econòmiques i socials amb el Govern.
- Posicionar Catalunya com a un bastió d'estabilitat econòmica democràtica i lligar la nova estratègia de captació d'inversió a aquest concepte i al nou marc.
- Coordinar la resposta del Govern amb les institucions europees i espanyoles, especialment per actualitzar el marc de determinades ajudes a escala europea.